

**การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนบ้านวังขอน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1
School-Community Relationship Building at Ban Wang Khon School,
Prachin Buri Primary Educational Service Area Office 1**

เกศศิญาภรณ์ สุวรรณพิทักษ์¹ และองอาจ เทียมกลาง²

วิทยาลัยนครราชสีมา

Ketsiyaphon Suwannaphithak¹ and Ongart Thiamklang²

Nakornratchasima College

Corresponding Author E-mail: ongart@nmc.ac.th

(Received: 29 April, 2026; Edit: 12 August, 2026; accepted: 12 August, 2026)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ทหาระดับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนบ้านวังขอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน และ 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนต่อการสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนบ้านวังขอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านวังขอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวนทั้งสิ้น 127 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ .50 ขึ้นไป และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.92 สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนบ้านวังขอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. ผู้ปกครองนักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนบ้านวังขอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 โดยรวมแตกต่างกัน ยกเว้น ด้านงานเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น และด้านงานจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม หรือ มูลนิธิ แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของชุมชน, การสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน, โรงเรียนบ้านวังขอน

Abstract

This research aimed to: (1) examine the level of school–community relationship building at Ban Wang Khon School under the Prachin Buri Primary Educational Service Area Office 1, as perceived by parents; and (2) compare parents’ opinions on school–community relationship building at Ban Wang Khon School, classified by educational level. The sample consisted of 127 parents of students at Ban Wang Khon School in the academic year 2024. The research instrument was a five-point Likert scale questionnaire. Items with an index of item-objective congruence (IOC) of .50 or higher were selected, and the reliability of the whole questionnaire was 0.92. The statistical methods used for data analysis included percentage, mean, standard deviation, and independent samples t-test.

The findings revealed that:

1. Overall and in all aspects, parents’ opinions regarding school–community relationship building at Ban Wang Khon School were at a high level.
2. Parents with different educational levels held significantly different overall opinions regarding school–community relationship building at Ban Wang Khon School. However, no significant differences were found in the aspects of strengthening relationships with communities and other agencies, and the establishment of groups, clubs, associations, or foundations.

Keywords: Community Participation, School–community Relationship Building, Ban Wang Khon School

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีบทบาทต่อการขับเคลื่อนความเจริญก้าวหน้าของประเทศในทุกมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ คู่คุณธรรม และทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวไม่สามารถดำเนินการได้โดยสถานศึกษาเพียงลำพัง หากแต่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะครอบครัวและชุมชนซึ่งเป็นฐานสำคัญของการเรียนรู้ แนวคิดการมีส่วนร่วมทางการศึกษา (Participatory Management) จึงได้รับความสำคัญเพิ่มขึ้น โดยมุ่งให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชนและสร้างความร่วมมืออย่างเป็นระบบ (Epstein, 2018; Henderson & Mapp, 2002)

ในบริบทประเทศไทย งานวิจัยหลายฉบับได้สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนต่อประสิทธิผลของการจัดการศึกษา โดยมารุฒ ศรีอ้วน และจรัส อติวิทยากรณ์ (2025) พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา ขณะเดียวกัน วิรัตน์ เข้มศรี และกัลยมน อินทุสุต (2025) ชี้ว่าการบริหารความสัมพันธ์ที่เป็นระบบสามารถยกระดับคุณภาพการจัด

การศึกษาและเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรของโรงเรียน นอกจากนี้ อุไรวรรณ คัชพงษ์ และประจวบ ขวัญมัน (2023) ยังระบุว่าสถานศึกษาขนาดเล็กยังขาดกลไกความร่วมมือที่เข้มแข็งและต่อเนื่อง ส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาไม่เกิดประสิทธิผลเท่าที่ควร

อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีในปัจจุบันได้ส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีความห่างเหินมากขึ้น โรงเรียนจำนวนไม่น้อยยังคงดำเนินงานในลักษณะเชิงทางการและการสื่อสารทางเดียว ทำให้ชุมชนขาดความรู้สึกเป็นเจ้าของต่อสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของกนกวรรณ สุภาราญ (2565) ที่ระบุว่าความสัมพันธ์ที่ไม่เข้มแข็งระหว่างโรงเรียนและชุมชนส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนโดยตรง นอกจากนี้ จารุภา ททรัพย์มี (2560) ยังเสนอว่าการสร้างความสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพต้องครอบคลุมทั้งการมีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินงาน และการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

โรงเรียนบ้านวังขอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 เป็นสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีข้อจำกัดด้านบุคลากรและงบประมาณ ส่งผลให้ต้องพึ่งพาการสนับสนุนจากชุมชนเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม ความร่วมมือที่เกิดขึ้นยังอยู่ในระดับพื้นฐาน เช่น การประชุมผู้ปกครองและกิจกรรมตามประเพณี โดยยังขาดการมีส่วนร่วมเชิงลึกในด้านการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การจัดการเรียนรู้ และการใช้ทรัพยากรชุมชนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน ดังนั้น การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนบ้านวังขอนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาและหาแนวทางพัฒนาความร่วมมือให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและการสร้างความเป็นเจ้าของร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชนอย่างแท้จริง

การวิจัยเรื่องนี้มีความจำเป็นเนื่องจากผลการศึกษาและข้อค้นพบที่ได้จะช่วยเติมเต็มช่องว่างขององค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในบริบทของสถานศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งยังมีงานวิจัยเชิงลึกค่อนข้างจำกัด อีกทั้งยังสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการกำหนดนโยบายและกลยุทธ์การพัฒนาความร่วมมือกับชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ตลอดจนเป็นแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างแท้จริง อันจะส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาและความยั่งยืนของระบบการศึกษาในระดับพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อหาระดับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนบ้านวังขอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนบ้านวังขอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษารั้ครั้งนี้มีกลุ่มประชากร ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านวังขอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวนทั้งสิ้น 127 คน โดยผู้วิจัยกำหนดให้ใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา (Census Sampling) ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและสะท้อนสภาพความ

เป็นจริงของประชากรทั้งหมดอย่างครบถ้วน ลดความคลาดเคลื่อนจากการเลือกกลุ่มตัวอย่าง และเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการวิจัยในภาพรวม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนบ้านวังขอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 โดยยึดกรอบแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 ก : 25-26) ครอบคลุม 6 ด้าน ได้แก่ ด้านงานให้บริการชุมชน จำนวน 6 ข้อ ด้านงานรับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากชุมชน จำนวน 7 ข้อ ด้านงานเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น จำนวน 7 ข้อ ด้านงานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 ข้อ ด้านงานจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม หรือมูลนิธิ จำนวน 6 ข้อ และด้านงานประชาสัมพันธ์ จำนวน 7 ข้อ รวมทั้งสิ้น 40 ข้อ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ครอบคลุมประเด็นการศึกษาอย่างเป็นระบบ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีคุณภาพและครอบคลุมประเด็นการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาแบบสอบถามตามลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบ เริ่มจากการศึกษาทบทวนเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้นำวิเคราะห์สังเคราะห์ และกำหนดกรอบแนวคิดเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ต่อมาได้กำหนดโครงสร้างของเครื่องมือและสร้างแบบสอบถามฉบับร่างโดยใช้มาตรประมาณค่า 5 ระดับ (Likert Scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท โดยได้รับคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ในการตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาและโครงสร้างของแบบสอบถาม ก่อนนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ .50 ขึ้นไปใช้ในการวิจัย หลังจากนั้นนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขและเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง ก่อนนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านโป่งไผ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .92 จากนั้นจึงจัดทำเป็นเครื่องมือฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยเริ่มจากการขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากวิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อยื่นต่อผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านวังขอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 เพื่อขออนุญาตดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง หลังจากได้รับอนุญาตแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามตามวันและเวลาที่กำหนด และตรวจสอบความครบถ้วนของแบบสอบถามก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษานี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมกลับคืนมาทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล จากนั้นดำเนินการลงรหัสข้อมูลและบันทึกลงในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อทำการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนบ้านวังขอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 ใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาแปลผลตามเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2553) นอกจากนี้ยังมีการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนจำแนกตามระดับการศึกษา โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test) เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม

ผลการวิจัย

1. ผลการหาระดับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนบ้านวังขอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน

ตารางที่ 1 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนบ้านวังขอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	n = 127		ระดับ	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านงานให้บริการชุมชน	3.67	.36	มาก	4
2. ด้านงานรับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากชุมชน	3.71	.33	มาก	2
3. ด้านงานเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น	3.70	.25	มาก	3
4. ด้านงานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	3.78	.27	มาก	1
5. ด้านงานจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม หรือมูลนิธิ	3.61	.33	มาก	6
6. ด้านงานประชาสัมพันธ์	3.63	.31	มาก	5
รวม	3.68	.19	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนบ้านวังขอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = .19) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านงานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = .27) รองลงมาคือ ด้านงานรับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากชุมชน ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = .33) ด้านงานเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = .25) และด้านงานจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม หรือมูลนิธิ ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = .33) เป็นลำดับสุดท้าย

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนบ้านวังขอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1

ตารางที่ 2 ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนบ้านวังขอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชน		ระดับการศึกษา				t	p
		ต่ำกว่ามัธยมศึกษา		ตั้งแต่มัธยมศึกษา			
		ตอนปลาย		ตอนปลายขึ้นไป			
		n = 56		n = 71			
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านงานให้บริการชุมชน		3.56	.32	3.76	.36	-3.86	.00*
2. ด้านงานรับความช่วยเหลือและสนับสนุน จากชุมชน		3.56	.29	3.82	.32	-5.50	.00*
3. ด้านงานเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และหน่วยงานอื่น		3.68	.24	3.71	.26	-1.01	.32
4. ด้านงานเกี่ยวกับคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน		3.72	.23	3.84	.29	-2.97	.00*
5. ด้านงานจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม หรือ มูลนิธิ		3.56	.35	3.64	.30	-1.54	.13
6. ด้านงานประชาสัมพันธ์		3.55	.31	3.70	.29	-3.10	.00*
รวม		3.60	.19	3.75	.17	-5.18	.00*

*p<.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนบ้านวังขอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 โดยรวมแตกต่างกัน ยกเว้น ด้านงานเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น และด้านงานจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม หรือมูลนิธิ แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนบ้านวังขอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 ในครั้งนี้ มีประเด็นการอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนบ้านวังขอน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าโรงเรียนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา (มารุฒ ศรีอ้วน และจรัส อติวิทยากรณ์, 2025) อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดที่ชี้ให้เห็นว่าความร่วมมือดังกล่าวช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาและสร้างประโยชน์ร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน (กนกวรรณ สุภาราญ, 2565) รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุภา ทรัพย์มี (2560) และ ศราวุธ ความวัลย์ และคณะ (2017) ที่พบว่าการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนส่งผลให้เกิดความเข้าใจ ความไว้วางใจ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านงานให้บริการชุมชนและด้านงานรับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากชุมชนอยู่ในระดับมาก เนื่องจากโรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนใช้ทรัพยากรทางการศึกษา และได้รับการสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมถึงการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและศาสนาในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กนกวรรณ สุภาราญ (2565) ที่อธิบายว่าความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนช่วยสร้างประโยชน์ร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรัตน์ เข้มศรี และกัลยมน อินทุสุต (2025) และ อุไรวรรณ ศัชพงษ์ และประจบ ขวัญมัน (2023) ที่พบว่าการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพและยั่งยืน สำหรับด้านงานเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ด้านคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดตั้งกลุ่มหรือเครือข่าย และด้านงานประชาสัมพันธ์ พบว่าอยู่ในระดับมากเช่นกัน เนื่องจากโรงเรียนมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในการสร้างเครือข่าย การสื่อสาร การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรัตน์ เข้มศรี และกัลยมน อินทุสุต (2025) ที่ชี้ว่าการบริหารความสัมพันธ์ที่มีระบบและการสื่อสารที่ดีช่วยเสริมสร้างความไว้วางใจระหว่างโรงเรียนกับชุมชน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานของ มารุฒ ศรีอ้วน และจรัส อติวิทยากรณ์ (2025) ที่ยืนยันว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาโดยรวม

2. ผู้ปกครองนักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนบ้านวังขอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากระดับการศึกษาที่แตกต่างกันส่งผลต่อกระบวนการรับรู้ การวิเคราะห์ข้อมูล และการตีความหมายของกิจกรรมทางการศึกษาที่ต่างกัน โดยผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาสูงมักมีความเข้าใจในโครงสร้างการบริหารจัดการสถานศึกษาและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้ลึกซึ้งมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา (มารุฒ ศรีอ้วน และจรัส อติวิทยากรณ์, 2025) และสอดคล้องกับแนวคิดของ กนกวรรณ สุภาราญ (2565) ที่อธิบายว่าความเข้าใจและการรับรู้ของชุมชนมีผลต่อประสิทธิภาพของการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานของ

จากรูภา ทรัพย์มี (2560) และ ศราวุธ คามวัลย์ และคณะ (2017) ที่พบว่าระดับการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อทัศนคติและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อกิจกรรมของโรงเรียน โดยผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงมักสามารถเข้าใจความเชื่อมโยงของกิจกรรมต่าง ๆ กับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ดีกว่า จึงส่งผลให้เกิดความคิดเห็นที่แตกต่างจากผู้ปกครองในระดับการศึกษาอื่น และมีแนวโน้มสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนในเชิงนโยบายและกิจกรรมมากกว่า

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1. โรงเรียนควรพัฒนาและยกระดับบทบาทด้านการให้บริการชุมชนจากการให้บริการทั่วไปไปสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ดิจิทัลของชุมชน โดยจัดทำหลักสูตรระยะสั้นที่ตอบสนองต่อความต้องการของท้องถิ่น เช่น การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อส่งเสริมอาชีพและการตลาดออนไลน์ เพื่อให้บทบาทของโรงเรียนมีความเชื่อมโยงกับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากอย่างเป็นรูปธรรม

1.2. โรงเรียนควรพัฒนาระบบการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครองและชุมชนในลักษณะเครือข่ายประชาสัมพันธ์เชิงรุก ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อเป็นกลไกในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเชิงบวกของโรงเรียน อันจะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่น ความเข้าใจ และการสนับสนุนจากชุมชนในวงกว้าง

1.3. โรงเรียนควรพัฒนาระบบการมีส่วนร่วมและการสื่อสารกับชุมชนให้เป็นระบบสองทาง (Two-way Communication) อย่างเป็นรูปธรรม โดยอาจจัดทำช่องทางรับฟังความคิดเห็นออนไลน์และเวทีพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับจากชุมชนถูกนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในยุคดิจิทัล โดยเน้นการประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์และเทคโนโลยีดิจิทัลในการสื่อสารเชิงรุก เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการมีส่วนร่วมและการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

2.2. ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จ (Best Practice) ของสถานศึกษาที่มีผลการดำเนินงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในระดับดีเด่น เพื่อสังเคราะห์เป็นรูปแบบหรือแนวทางปฏิบัติที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นต้นแบบในการพัฒนาสถานศึกษาอื่น ๆ ได้อย่างเป็นระบบ

2.3. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างด้านบริบท ศักยภาพ และข้อจำกัดในการบริหารจัดการ อันจะนำไปสู่การกำหนดแนวทางพัฒนาที่เหมาะสมกับแต่ละบริบทของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ สุภาราญ. (2565). *ทำไมความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและโรงเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับนักเรียน*. EDUCA. <https://www.educathai.com/knowledge/articles/425>
- จารุภา ทรัพย์มี. (2560). *การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนในกลุ่มศรีราชา 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา]*. ภารุณ ศรีอ้วน, & จรัส อติวิทยากรณ. (2568). ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง เขต 1. *เสกขวิทยปริทัศน์*, 5(1), 477–486
- วิรัตน์ เข้มศรี, & กัลยมน อินทุส. (2568). การบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2. *วารสารพุทธศาสตร์ มจร.อุบลราชธานี*, 6(2), 311–326.
- ศราวุธ ความวัลย์, กชพร นานาผล, & ดาวรรณ ถวิลการ. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน: กรณีศึกษาโรงเรียนหนองพอกพัฒนาประชาชนสรณ์ อำเภอนองพอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. *Chophayom Journal*, 28(1), 79–86.
- อุไรวรรณ คัชพงษ์, & ประจวบ ขวัญมัน. (2566). การประเมินโครงการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร. *วารสารการพัฒนารวมชนและคุณภาพชีวิต*, 11(3), 248–259.
- Epstein, J. L. (2018). *School, family, and community partnerships: Preparing educators and improving schools*.
- Henderson, A. T., & Mapp, K. L. (2002). *A new wave of evidence: The impact of school, family, and community connections on student achievement*. SEDL.